

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Катедра української мови імені професора Івана Ковалика

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана філологічного факультету

Роман КРОХМАЛЬНИЙ

“31” серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Українська мова в середній школі»

освітній рівень **другий (магістерський)**

галузь знань **01 – Освіта / Педагогіка**

спеціальність **014 – Середня освіта**

спеціалізація **014.01 Українська мова та література**

освітня програма **«Середня освіта (Українська мова і література)»**

Факультет **філологічний**

2023 – 2024 навчальний рік

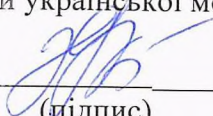
Робоча програма «Українська мова в середній школі» для студентів спеціальності 014 – середня освіта спеціалізації 014.01 – «українська мова та література».

Розробник: кандидат філологічних наук, доц. Сокіл-Клепар Н. В.

Робочу програму схвалено на засіданні катедри української мови імені професора І. Ковалика

Протокол від “31” серпня 2023 року № 1

Завідувач катедри української мови імені проф. І. Ковалика

(Купчинська З. О.)
(прізвище та ініціали)

“31” серпня 2023 року

Схвалено Вченою радою факультету
Протокол від “ 31” серпня 2023 року № 1

“ 31”серпня 2023 року Голова _____
(підпис)

(Крохмальний Р. О.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3,5	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка	Вибіркова	
Модулів – 3		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3	Освітній рівень: магістр	Перший магістр	
		Семестр 2-й	
Загальна кількість годин – 120		Лекції 16 год.	
		Практичні заняття 32 год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 6 самостійної роботи студента – 9	Спеціальність: 014 Середня освіта	Самостійні	
		72 год.	
		Вид контролю: залік	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 40% : 60 %

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: ознайомити студентів з особливостями вивчення української мови у середній школі; з історією української мови як предмета в середній школі; репрезентувати вагомі здобутки вчених у царині лінгвістики; представити традиційні та інноваційні підходи у вивченні окремих розділів мовознавства.

Завдання: виробити у студентів уміння креативно добирати матеріал для уроків української мови; критично аналізувати тексти для письмових і усних видів робіт з української мови; сприяти виробленню когнітивно-комунікативних навичок при доборі навчального матеріалу, навчити поєднувати традиційні й інноваційні методи у навчанні української мови.

У результаті вивчення курсу студенти повинні **знати:**

- завдання курсу «Українська мова в середній школі»;
- історію формування дисципліни «Українська мова»; основні відомості про постатей, що стимулювали розвиток української мови в школі;

- загальнодидактичні принципи навчання української мови у середній школі;
- принципи 4 К та їхнє застосування на уроках української мови;
- засоби формування мовної особистості на уроках української мови;
- традиційні та інноваційні методи й прийоми щодо вивчення окремих розділів мовознавства в середній школі;

вміти:

- критично та креативно добирати матеріал для уроку української мови;
- вдало використовувати вербальні засоби для гармонійного спілкування в межах навчальної діяльності та формування мовної компетентності учня;
- добирати тексти повчального та виховного характеру;
- застосовувати інноваційні та традиційні методи вивчення конкретних розділів лінгвістики.

Вивчення вказаної дисципліни передбачає формування таких **загальних компетентностей:**

ЗК 2. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

фахових компетентностей:

ФК 1. Здатність застосовувати сучасні методи й навчальні технології в освітніх закладах, цифрові технології в освітньому процесі.

ФК 2. Здатність здійснювати добір методів і засобів навчання, спрямованих на розвиток індивідуальних здібностей учнів, з урахуванням їхніх вікових фізіологічних і психологічних особливостей, формувати дослідницьку компетентність учнів, розвивати в них критичне мислення.

ФК 3. Здатність формувати в учнів предметні компетентності.

ФК 5. Здатність здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів у процесі філологічної діяльності.

ФК 9. Усвідомлення художньо-виховного, національно-світоглядного, творчо-розвивального потенціалу мови та словесного мистецтва для дітей та молоді, здатність формувати ціннісні ставлення в учнів.

ФК 10. Здатність застосовувати вербальний коментар щодо виконання вправ у лаконічній та доступній для школярів формі.

ФК 11. Здатність до розроблення навчально-методичних матеріалів для проведення занять з української мови та літератури.

ФК 12. Здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу.

ФК 13. Здатність екстраполювати національні, етнічні, регіональні соціокультурні цінності та традиції в освітнє середовище в процесі навчання української мови та літератури.

ФК 14. Здатність взаємодіяти з усіма учасниками освітнього процесу (учнями, батьками, колегами) на засадах партнерства та підтримки, демонструвати високу філологічну та педагогічну культуру у процесі спілкування.

очікувані результати:

ПРН 1. Використовувати українську мову як державну в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійному спілкуванні.

ПРН 4. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології, зокрема для вирішення завдань професійної діяльності.

ПРН 5. Застосовувати традиційні та інноваційні технології навчання філологічних дисциплін у середній школі, упроваджувати сучасні технології та методики особистісно зорієнтованого, компетентнісного навчання, виховання і розвитку учнів.

ПРН 6. Здійснювати добір методів, форм і засобів навчання української мови та літератури відповідно до мети і завдань навчального заняття, вікових та індивідуальних особливостей учнів.

ПРН 9. Застосовувати індивідуальні підходи, ефективні методики формування та розвитку національного світогляду, ціннісних ставлень учнів до української мови, мистецтва, культури, держави, до себе самих та інших осіб.

ПРН 10. Застосовувати у процесі навчання української мови та літератури методики і технології розвитку в учнів критичного мислення із врахуванням їхніх вікових та індивідуальних особливостей, розвивати в учнів здатність протистояти інформаційному тиску, усвідомлювати маніпуляції.

ПРН 11. Використовувати ефективні прийоми мотивації учнів до навчання, стимулювання їхньої навчально-пізнавальної діяльності, розвивати творчо-пошукові здібності учнів, організовувати їхню дослідницьку діяльність з філології, керувати проектами, здійснювати моніторинг науково-дослідницької діяльності учнів.

ПРН 12. Створювати навчально-методичні матеріали з української мови і літератури, зокрема електронні (цифрові), використовувати безпечне електронне (цифрове) освітнє середовище для організації навчання української мови і літератури, проєктної, навчально-дослідницької, творчо-пошукової діяльності учнів у галузі філології.

ПРН 13. Застосовувати різні методики та інструменти оцінювання і моніторингу навчання учнів, визначати їх ефективність і доцільність використання в освітньому процесі, забезпечувати дотримання академічної доброчесності.

ПРН 21. Планувати і здійснювати дослідження в галузі педагогіки та філології на належному рівні.

ПРН 22. Оцінювати власну навчальну та науково-педагогічну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Історико-теоретичні питання вивчення дисципліни

Тема 1. Українська мова як навчальна дисципліна в середній школі. Зміст і побудова курсу «Українська мова в середній школі». Сучасні виклики освіти та їхня роль у викладанні української мови в середній школі.

Тема 2. Вивчення української мови: ретроспективна візія. Українська мова як навчальний предмет. Функціонування української мови від найдавніших часів до сьогодні: історія питання. Українська мова в освітньому процесі в першій третині ХХ ст. Побутування української мови у 40-50 -их рр. ХХ ст. у шкільному процесі. 60-70-і рр.: формування навчальних підручників, методичних збірників та інших лінгводидактичних праць. Особливості української мови як навчального предмета у 80-90-і рр. Сучасний стан дисципліни. Розвиток української мови у шкільній освіті за кордоном.

Тема 3. Вагомі постаті та їхні погляди на вивчення української мови у середній школі. Аналіз творчого доробку авторів, які спричинилися до розвитку української мови як навчальної дисципліни (І. Огієнко, В. Сухомлинський, О. Біляєв та ін.)

Змістовий модуль 2. Підхід 4 К до вивчення української мови в середній школі

Тема 1. Креативний та критичний підходи до вивчення української мови на уроках у середній школі. Нестандартні засоби засвоєння лексики, фонетики, граматики у школі; елементи мовної гри як засобу досягнення позитивних емоцій, впровадження дослідницьких проєктів; вміння використовувати такі мисленнєві операції, як аналіз, синтез, оцінка; ефективно здійснювати пошук нового матеріалу та оцінювати факти; будувати власні висловлювання.

Тема 2. Розвиток комунікативно-когнітивних особливостей на уроках української мови. Орієнтування на мовлення, застосування ситуативних завдань, робота з текстом, створення мовленнєвих ситуацій, розвиток мотивації висловлювань та їх мовного вдосконалення; інтегрування навчального матеріалу для цілісного пізнання довкілля; використання етнокультурних, лінгвокультурних елементів у вивченні української мови.

Тема 3. Командне навчання на уроках української мови. Розуміння співпраці та командного навчання. Типи, ознаки, переваги та недоліки командного навчання. Форми й методи командного навчання на уроках української мови.

Змістовий модуль 3. Мовна особистість і урок української мови

Тема 1. Формування мовної особистості на уроках української мови. Мовленнєва поведінка учнів, потреба та здатність комунікувати, підбір вербальних засобів для гармонійного спілкування в межах навчальної діяльності.

Тема 2. Лінгвістичний аналіз текстів. Підбір вдалих текстів різного спрямування (національно-патріотичного, соціального, виховного, екологічного) для написання диктантів, переказів та інших видів робіт.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	Денна форма			
		л	п	ін д	с р с
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Історико-теоретичні питання вивчення дисципліни					
Тема 1. Українська мова як навчальна дисципліна в середній школі.	16	2	4		10
Тема 2. Вивчення української мови: ретроспективна візія.	15	2	5		8
Тема 3. Вагомі постаті та їхні погляди на вивчення української мови у середній школі.	14	2	4		8
Разом за змістовим модулем 1	45	6	13		26

Змістовий модуль 2. Підхід 4 К до вивчення української мови в середній школі					
Тема 1. Креативний та критичний підходи до вивчення української мови на уроках у середній школі.	14	2	4		8
Тема 2. Розвиток комунікативно-когнітивних особливостей на уроках української мови.	16	2	4		10
Тема 3. Командне навчання на уроках української мови.	16	2	4		10
Разом за змістовим модулем 2	46	6	12		28

Змістовий модуль 3. Мовна особистість і урок української мови					
Тема 1. Формування мовної особистості на уроках української мови.	15	2	4		9
Тема 2. Лінгвістичний аналіз текстів (для написання диктантів, переказів та інших видів робіт).	14	2	3		9
Разом за змістовим модулем 3	29	4	7		18
Усього годин	120	16	32		72

5. Тематика практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Т. 1. Українська мова як навчальна дисципліна в середній школі.	4
2.	Т. 2. Вивчення української мови: ретроспективна візія.	4
3.	Т. 3. Вагомі постаті та їхні погляди на вивчення української мови у середній школі.	4
4.	Т. 4. Креативний та критичний підходи до вивчення української мови на уроках у середній школі	4
5.	Т. 5. Розвиток комунікативно-когнітивних особливостей на уроках української мови.	4
6.	Т. 6. Командне навчання на уроках української мови.	4
7.	Т. 7. Формування мовної особистості на уроках української мови.	4
8.	Т. 8. Лінгвістичний аналіз текстів.	4
	Разом	32

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Написання фрагменту уроку із застосуванням конкретного методу й підходу.	30
2.	Підготовка реферату про одну з відомих постатей в діаспорі, що активізувала розвій української мови як предмета в середній школі.	12
3.	Створення коміксу з конкретного розділу мовознавства (на вибір).	20
4.	Створення онлайн-тесту (Google forms) із конкретного розділу мовознавства (на вибір).	10
	Усього	72

Організація самостійної роботи

Для самостійної діяльності студентам надається можливість виконати низку робіт, що сприятимуть розвитку критичних, наукових, креативних, дослідницьких здібностей здобувачів освіти.

Види самостійної роботи:

Реферат. Допоможе студентам синтезувати погляди вчених на певну проблему, а також навчить критично осмислювати прочитаний матеріал, висловлювати власну думку щодо конкретного питання. Обсяг – 6 арк. Кількість джерел – 3.

Максимальний бал – 5.

Презентація. Створення презентації сприятиме пошуковій, логіко-конструктивній та науково-дослідницькій діяльності студентів. Кількість

слайдів – 10–12. Список літератури – 7–10 джерел. Обов’язкова наявність початкового та прикінцевого слайдів із зазначенням теми презентації, авторства.

Максимальний бал – 10.

Комікс. За допомогою платформи графічного дизайну **Canva** (https://www.canva.com/uk_ua/stvoryty/komiksy/) (або будь-якого іншого) створити комікс на одну з обраних тем із лексикології (морфології або синтаксису). Обов’язкова наявність 2-3 аркушів.

Максимальний бал – 10.

7. Методи навчання

Результати навчання	Методи навчання і викладання	Методи оцінювання досягнення результатів навчання
Знати історію української мови, її розвиток як навчальної дисципліни у середній школі; розглядати мовний матеріал крізь призму 4К (критичне мислення, креативність, когнітивність та командне спілкування); вдало підбирати завдання для формування та розвитку мовної особистості на уроках української мови, а також тексти національно-патріотичного, соціального, виховного, екологічного спрямування для написання диктантів, переказів та інших видів робіт.	Основні методи: пояснювально-ілюстративний, евристичний, репродуктивний, дослідницький, проєктний. Передбачені лекції, практичні роботи, вправи, презентації, лінгвістичні ігри, дискусії, бесіди (евристичні бесіди), ментальні мапи, рефлексія.	Опитування усне (фронтальне, індивідуальне), письмове (тестування, самостійні та контрольні роботи, творчі есе, проєкти).

8. Методи контролю

Тестування. Контрольна робота.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			
T.1 5 б.	T.2 5 б.	T.3 5 б.	T.1 5 б.	T.2 5 б.	T.3 5 б.	T.1 10 б.	T.2 10 б.	50	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
A	90 – 100	відмінно	зараховано
B	81-89	добре	
C	71-80		
D	61-70		
E	51-60	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
FX	21-50	незадовільно з можливістю повторного складання	
F	0-20	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

* кількість балів для оцінок «незадовільно» (FX і F) визначається Вченими радами факультетів (педагогічною радою коледжу).

10. Рекомендована література

Основна:

1. Біляєв О. М. Лінгводидактика рідної мови. К., 2005.
2. Вукіна Н. В. Критичне мислення: як цього навчати. Харків, 2007.
3. Кроуфорд А. Технології розвитку критичного мислення учнів [наук. ред., передм. О. І. Пометун]. К.: Пляда, 2006. Мацько Л. Українська мова в освітньому просторі. К.: Видавництво НПУ ім. Драгоманова, 2009.
4. Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах / [за ред. М. Пентилюк]. К., 2009.
5. Мирошніченко С. М. Удосконалення інтелектуально-креативних здібностей учнів шляхом використання технології розвитку критичного мислення на

- уроках української мови та літератури. Навчально-методичний посібник. Кременчук, 2022.
6. Пентилюк М. І, Окунович Т. Г. Сучаний урок української мови. Харків, 2007.
 7. Пентилюк М. І., Горошкіна О. М., Нікітіна А. В. Концептуальні засади комунікативної методики навчання української мови. *Українська мова і література в школі*. 2006. № 1. С. 15–20.
 8. Пентилюк М. І., Окунович Т. Г. Методика навчання української мови в таблицях і схемах. К., 2010.
 9. Плиско К. М. Принципи, методи і форми навчання української мови (Теоретичний аспект): навч. посібник для студ. філол. фак-тів вузів. Харків, 1995.
 10. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання. К., 2007.
 11. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. К., 2005.
 12. Семенов О. М. Навчання української мови і літератури у вимірах ключових компетентностей: методичний посібник. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2023.
 13. Семенов О. М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури. Суми, 2005.
 14. Ющук І. Роздум про мету викладання рідної мови в школі. *Дивослово*. 2004. № 9.
 15. Технологія сучасного уроку рідної мови / [за ред. Н. М. Остапенко]. Черкаси, 2001.
 16. Українська мова в школі: методичні поради для вчителя / [І. П. Ющук]. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012.
 17. Формування критичного мислення на уроках мови: монографія / [за заг. ред. В. Ф. Дороз]. К., 2008.

Допоміжна:

18. Бакум З. Навчання української мови в старшій школі: реалії та перспективи. *Рідна школа*. 2010. № 7–8. С. 57–60.
19. Белкіна О.
20. В. Критичне мислення вчителя як передумова його розвитку в учнів. *Формування гуманістичного світогляду вчителя: Матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф.* К., 2001. С. 80–84.
21. Белкіна О. В. Педагогічні умови ефективного формування критичного мислення школярів. *Проблеми педагогічних технологій: збірник наукових праць*. Луцьк, 2004.
22. Бондаренко Н.В. Медіатекст як ресурс осучаснення й збагачення змісту підручника української мови. *Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць*. 2021. № 27. С. 15–26.
23. Бутенко Н. Ю. Комунікативні процеси у навчанні: Підручник. Вид. 2-ге, без змін. К., 2006.
24. Грод І. М., Ягнич М. Є. Використання комп'ютерно-інформаційних технологій в процесі засвоєння розділу «Лексикологія» на уроці української

- мови у 5 класі. Тернопіль: ТНПУ, 2022. Варзацька Л. Загальнонавчальні вміння в системі компетентнісної мовної освіти. *Дивослово*. 2014. № 4. С. 11–17.
25. Гончаренко С. Український педагогічний словник. К., 1997.
26. Державний стандарт базової і повної освіти. *Дивослово*. 2004. № 3. С. 76–81.
27. Донченко Т. Мовленнєвий розвиток як науково-методична проблема. *Дивослово*. 2006. № 5. С. 2–5.
28. Кузнецова Г. Інтерактивний методичний колоквиум як засіб формування вчителя- словесника. *Дивослово*. 2005. № 11.
29. Кулик О. Формування етнокультурної компетенції в здобувачів середньої освіти на уроках української мови (матеріали на допомогу вчителю). *Теоретична і дидактична філологія*. 2023. Вип. 36. С. 56–69. URL: <https://tdp-journal.com/index.php/journal/article/view/264/212>
30. Лавриненко О. Л. Структурно-функціональні особливості мовної особистості студентів: автореф. дис. ... канд. психол. наук. Луцьк, 2011.
31. Луцан Н, Воробець О. Народна творчість як засіб формування мовленнєвої компетентності учнів п'ятих класів на уроках української мови. *Молодь і ринок*. 2023. №4(212). С. 19–23. URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/279118/275531>
32. Масловська Л. Розвиток творчості мовної особистості засобами української мови та літератури. *Дидактика: теорія і практика*. 2016. URL: https://lib.iitta.gov.ua/712988/1/Masl_2016_DTIP.pdf
33. Мороз О. Формування мовної особистості учня засобами літератури. *Нова пед. думка*. 2008. № 2. С. 66–68.
34. Новосьолова В. Адаптація методів навчання української мови до умов воєнного часу. *Проблеми сучасного підручника*. 2022. № 28. С. 90–98. URL: <https://ipvid.org.ua/index.php/psp/article/view/194/199>
35. Паливода Т. Інтерактивні завдання як один із прийомів компетентнісного осмислення складних речень. *Дивослово*. 2017. № 3.
36. Пентилюк М. Компетентнісний підхід до формування мовної особистості євроінтеграційному контексті. *Українська мова література школі*. 2010. № 2.
37. Пентилюк М. Формування мовної особистості учня – важлива проблема сучасної лінгводидактики. *Проблеми формування мовної особистості учнів середніх загальноосвітніх закладів*: зб. наук. праць. Рівне, 2006. С. 29–34.
38. Пентилюк М., Горошкіна О., Нікітіна А. Концепція когнітивної методики навчання української мови. *Дивослово*. 2004. № 8. С. 5–9.
39. Пентилюк М., Горошкіна О., Нікітіна А. Концептуальні засади комунікативної методики навчання української мови. *УМЛШ*. 2006. № 1. С. 15–20.
40. Петлюченко Н. В. Харизматика: мовна особистість і дискурс: монографія. Одеса, 2009.
41. Петришина О., Гапон Л. Формування медіаграмотності в новій українській школі. *Соціальні комунікації в умовах глобалізаційних процесів: стан,*

- тенденції, перспективи*. Збірник тез за матеріалами Міжнародної наукової конференції (м. Тернопіль, 16-17 червня 2023 року). Тернопіль, 2023. С. 123–125. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/29853/1/46_Petrushuna_Gapon.pdf
- 42.Проценко С. Формування самоосвітньої компетентності учнів на уроках української мови і літератури. *Дивослово*. 2017. № 3.
- 43.Савченко О. Я. «Від людини освіченої – до людини культури». Ціннісні орієнтації загальноосвітньої підготовки учнів. *Рідна школа*. 1996. № 5–6. С. 3–4.
- 44.Сокіл-Клепар Н. Онімна лексика як креативний потенціал для навчальної діяльності школярів. Проектування розвитку та психолого-педагогічного супроводу обдарованої особистості: матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної онлайн конференції (Київ, 20–21 травня 2020 р.). Київ, 2020. С. 292–295.
- 45.Сокіл-Клепар Н. Роль власних назв у формуванні національної ідентичності учнів. Національна ідентичність як проблема науки й освіти: матеріали науково-практичної конференції (Київ, 12 березня 2020 р.). Київ, 2020. С. 269–272.
- 46.Сухомлинський В. Слово рідної мови. *УМЛШ*. 1989. № 1. С.3–9.
- 47.Фасоля А. Діяльнісна основа навчання. Особистісно-орієнтований урок. *Дивослово*. 2006. № 6–7.
- 48.Srinivas Н. Collaborative Learning. Collaborative Learning Structures and Techniques. Texas: Teaching Resource Center. URL: <http://www.gdrc.org/kmgmt/c-learn/methods.html>
- 49.Пінчук О.П. Сервіси електронних соціальних мереж як засоби спільної навчальної діяльності. URL: conf.iiftl.gov.ua/Images/Files/Pinchuk%20OP_89_1487941896_file.doc

11. Інформаційні ресурси:

<http://www.osvita.org.ua/>
<https://naurok.com.ua/>
<https://www.ed-era.com/>
<https://mon.gov.ua/ua>
<https://nus.org.ua/>
<https://osvitoria.media/e-pidruchnyky.net>